

Sygn. akt III AUa 856/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Wojciech Bzibziak (spr.)
Sędziowie	SSA Alicja Kolonko SSA Witold Nowakowski
Protokolant	Joanna Keller

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016r. w Katowicach

sprawy z odwołania M. M. (M. M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej

z dnia 10 marca 2015r. sygn. akt VI U 111/15

oddala apelację.

/-/SSA A. Kolonko /-/SSA W. Bzibziak /-/SSA W. Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 856/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 grudnia 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonej M. M. prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego i do obliczenia jej wysokości na podstawie art. 55 w związku z art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ pobierała emeryturę wcześniej przyznaną.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona domagała się wyliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS wskazując, że po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenie.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko wskazane w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 10 marca 2015r., sygn. akt VI U 111/15 Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Bielsku-Białej zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. M. prawo do emerytury i zobowiązał ZUS do wyliczenia jej wysokości, od 1 grudnia 2014r., zgodnie z art. 55 w związku z art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS.

Za bezsporne uznał Sąd, że decyzją z 3 listopada 2005r. organ rentowy przyznał odwołującej się prawo do emerytury od ustania zatrudnienia, tj. od 1 listopada 2005r. Świadczenie było cały czas wypłacane. Ubezpieczona ur. (...) po ukończeniu 60 lat podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia w okresie od 8 do 12 grudnia 2014r. W dniu 18 grudnia 2014r. złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury i jej wyliczenie w trybie art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który został załatwiony odmownie zaskarżoną decyzją.

Poza sporem było także, że M. M. posiada wymagane 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Podał nadto Sąd, że emerytura wyliczona w trybie art. 55 wynosi 3.503,30 zł brutto i jest wyższa od dotychczas pobieranej.

Wskazał Sąd I instancji, że istota sporu sprowadzała się do oceny, czy ubezpieczona ma prawo do przyznania emerytury z powszechnego wieku emerytalnego i wyliczenia jej wysokości zgodnie z art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998r., w sytuacji gdy wcześniej pobierała już emeryturę.

Przechodząc do rozważań prawnych przytoczył Sąd treść art. 27 ust. 1 i 2 oraz art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i stwierdził, że odwołująca się spełnia warunki do wyliczenia świadczenia na podstawie art. 55 w związku z art. 26, bowiem urodziła się przed dniem 31 grudnia 1948r., po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego 60 lat kontynuowała ubezpieczenie i wystąpiła po 31 grudnia 2008r. o emeryturę z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, a obliczone hipotetycznie świadczenie na podstawie wskazanych przepisów jest wyższe od tego, które otrzymuje.

Zauważył Sąd, że art. 55 nie wymaga, aby wniosek o emeryturę był pierwszym wnioskiem o to świadczenie.

Sąd Okręgowy w Bielsku - Białej odwołał się także do bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego w omawianej kwestii, przytaczając go.

W szczególności, w wyroku z dnia 7 listopada 2013r., sygn. II UK 143/13 Sąd Najwyższy stwierdził, że art. 55 kreuje (reguluje) wyjątek od zasady ustalania ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. emerytury w wysokości wynikającej z dotychczasowych („starych”) zasad określonych w art. 27 w związku z art. 53. Ubezpieczonym, urodzonym przed tą datą przysługuje prawo do obliczenia emerytury według nowych zasad, jeżeli wysokość emerytury obliczonej na podstawie art. 26 w związku z art. 55 okaże się wyższa od ustalonej według dotychczasowych zasad, pod warunkiem, że z wnioskiem o przyznanie emerytury z art. 27 wystąpili po 31 grudnia 2008r. Art. 55 jako regulacja szczególna wymaga wykładni ścisłej, uzależnionej wyraźnie od wystąpienia przez ubezpieczonego z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008r., który – co do zasady – nie może być rozumiany jako wniosek zmierzający do innego celu niż przyznanie po raz pierwszy świadczenia na podstawie art. 27. W szczególności wniosek taki nie może być rozumiany jako wniosek o przeliczenie, ponowne przyznanie tego samego świadczenia lub wniosek o

ponowne obliczenie wysokości przyznanej emerytury na podstawie tego przepisu (art. 27) według nowych zasad, jeżeli wcześniej wysokość świadczenia (przyznanego na wniosek złożony przed 31 grudnia 2008r.) została obliczona według dotychczasowych zasad na podstawie art. 27 w związku z art. 53.

Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2014r., sygn.

I UK 345/13 stwierdzając, iż ubezpieczony urodzony przed dniem 31 grudnia 1948r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił

o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 27

w związku z art. 55, także i niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę

w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Nabycie statusu emeryta

(art. 4 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998r.) wiąże się z utratą statusu ubezpieczonego (art. 4 pkt 13 tej ustawy) tylko wtedy, jeżeli po przyznaniu prawa do emerytury, emeryt nie podlega obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym (art. 13 i 14 ustawy

o systemie ubezpieczeń społecznych). Przede wszystkim zaś pojęcie „ubezpieczony” z art. 4 pkt 13 nie odnosi

się do aktualnego statusu osoby ubiegającej się o emeryturę, bowiem podleganie ubezpieczeniom społecznym w

dacie wniosku o emeryturę nie stanowi warunku przyznania prawa do tego świadczenia. Jest to osoba, która

spełnia warunek podlegania – w jakimkolwiek okresie – ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, określonym w

przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, a także osoba, która przed dniem wejścia w życie ustawy z 1998r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych podlegała ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu

emerytalnemu, z wyłączeniem ubezpieczenia społecznego rolników. Sąd Najwyższy wskazał nadto, że na emeryturę

można przechodzić kilka razy. W sytuacji zatem, gdy dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę,

byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby

tylko wówczas, gdyby był to pierwszy wniosek o to świadczenie (o nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie

można jednak z treści tego przepisu wywnioskować, co oznacza, iż ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia

1949r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił

o emeryturę dopiero po 31 grudnia 2008r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego,

czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Przepis art.

55, umożliwiając ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949r. wyliczenie emerytury w wieku powszechnym

według jej art. 26, „zrównuje” w pewnym sensie sytuację tych osób z sytuacją osób urodzonych po 31 grudnia 1948r.,

które, jeśli nabyły prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym albo do tzw. emerytury wcześniejszej, mogą

– osiągając powszechny wiek emerytalny – złożyć wniosek o ustalenie prawa do emerytury w powszechnym wieku

emerytalnym wyliczanej według art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Zatem okoliczność, że ubezpieczony pobierał emeryturę kontynuując zatrudnienie nie ma znaczenia, gdyż nie jest to przesłanka wyłączająca możliwość przeliczenia świadczenia

w trybie cytowanego przepisu.

Z kolei w wyroku z dnia 18 września 2014r., sygn. I UK 27/14 (LEX nr 1537287) Sąd Najwyższy podniósł, iż w art. 55

chodzi nie o przyznanie, lecz o obliczenie według innych zasad emerytury już nabytej po spełnieniu warunków z art.

27 i przyznanej na wniosek złożony po dniu wskazanym w tym przepisie. Wyraźnie stanowi się w nim o możliwości

obliczenia emerytury na podstawie art. 26, czyli emerytury przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 31 grudnia

2008r., po spełnieniu warunków określonych w art. 27. Nie chodzi też o osoby, które wstrzymywały się z pobieraniem

nałego świadczenia.

Sąd Okręgowy w Bielsku - Białej stwierdził także, że organ rentowy nie kwestionował podlegania przez M. M. ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 8 do 12 grudnia 2014r. i w konsekwencji, na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w sentencji wyroku.

Powyższy wyrok zaskarżył organ rentowy i opierając apelację na zarzucie

naruszenia prawa materialnego poprzez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie,

w szczególności art. 26 w związku z art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach

i rentach z FUS wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania.

Skarżący po przytoczeniu bezspornego stanu faktycznego i prawnego stwierdził, że art. 55 –wbrew odmiennemu stanowisku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej – nie daje podstaw do wystąpienia z wnioskiem o przyznanie emerytury po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego w sytuacji uprzedniego nabycia prawa do emerytury wcześniejszej na podstawie prawomocnej decyzji organu rentowego.

Organ rentowy podniósł, że wnikliwa analiza tego przepisu prowadzi do wniosku, iż dotyczy on ubezpieczonych, a nie osób, które posiadają już status emeryta, tj. mają ustalone prawomocną decyzją organu rentowego prawo do emerytury i świadczenie to pobierają. Ustawodawca posłużył się sformułowaniem „ubezpieczony spełniający warunki do uzyskania emerytury”. Chodzi zatem o osobę, która hipotetycznie spełnia ustawowe warunki do przyznania takiego świadczenia, a nie o osobę, która prawo do emerytury już posiada w oparciu o prawomocną decyzję organu rentowego.

Odwołał się nadto do kompleksowej analizy unormowań zawartych w rozdziałach ustawy o emeryturach i rentach z FUS określających warunki nabycia prawa do emerytury i jej wysokości wskazując, że ustawodawca na gruncie tej ustawy rozróżnia pojęcie osoby spełniającej warunki do uzyskania prawa do świadczenia od osób, które prawo to już nabyły w przeszłości. O słuszności takiego rozumienia tego przepisu świadczy zapis znajdujący się w art. 60 i art. 65 tej ustawy, w którym ustawodawca wyraźnie wyodrębnia kategorię osób spełniających warunki do przyznania świadczeń i osób mających to prawo już ustalone.

W art. 55 ustawodawca posłużył się pojęciem ubezpieczonego spełniającego warunki do uzyskania świadczeń, rezygnując natomiast z objęcia dyspozycją tej regulacji osób, które podobnie jak ubezpieczona, miały uprzednio ustalone prawo do emerytury wcześniejszej liczonej według korzystniejszych „starych” zasad.

W związku z tym nieuzasadniony – zdaniem organy rentowego – wydaje się pogląd wyrażony w zaskarżonym wyroku, iż dopuszczalne jest w przypadku osób urodzonych przed 1 stycznia 1949r., które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, kontynuowały ubezpieczenie i wystąpiły o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008r., złożenie wniosku o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożyły wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą. Jest on sprzeczny z literalnym brzmieniem wskazanego przepisu.

W ocenie ZUS, osoby urodzone przed 1 stycznia 1949r. mające ustalone prawo do emerytury wcześniejszej i kontynuujące zatrudnienie zachowują prawo do przeliczenia emerytury na zasadach ogólnych wynikających z art. 110 ustawy emerytalnej. Przepis ten premiuje bowiem emerytów posiadających ustalone prawo do emerytury, nadal czynnych zawodowo, osiągających przychody na odpowiednio wysokim poziomie.

Podniósł nadto skarżący, że problematycznym pozostaje spełnienie przez M. M. warunku kontynuowania ubezpieczenia po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego. Zawarta w art. 55 przesłanka kontynuowania ubezpieczenia do dnia zgłoszenia wniosku o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym mogłaby zostać spełniona w przypadku kontynuowania opłacania składek, nie zaś ubiegania się o emeryturę po uzyskaniu uprawnień do emerytury wcześniejszej lub w niższym wieku emerytalnym. Słownik języka polskiego PWN pod pojęciem „kontynuacja” wskazuje, że jest to „wykonywanie w dalszym ciągu rozpoczętej działalności”.

Ubezpieczona zaprzestała kontynuowania ubezpieczenia społecznego z chwilą uzyskania uprawnień do emerytury, tj. od 1 listopada 2005r. Powstaje zatem pytanie, czy zawarcie umowy zlecenia na okres 5 dni bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę 18 grudnia 2014r. należy uznać za kontynuowanie ubezpieczenia emerytalnego i rentowego w myśl art. 55.

Zdaniem organu rentowego odpowiedź twierdząca byłaby sprzeczna z intencją ustawodawcy zawartą w tym przepisie.

Sąd Apelacyjny wskazał, co następuje:

apelacja nie jest zasadna.

Spór w rozstrzyganej sprawie dotyczył możliwości obliczenia emerytury ubezpieczonej M. M. na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015r., poz. 748 ze zm.).

Zgodnie z art. 55 ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27, który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po 31 grudnia 2008r., emerytura może być obliczona na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Okoliczności faktyczne rozstrzyganej sprawy były bezsporne i przedstawiają się w sposób wskazany przez Sąd Okręgowy Bielsku-Białej.

Nie ulega zatem wątpliwości, że M. M. ur. (...) miała przyznane od 1 listopada 2005r. prawo do emerytury w oparciu o przepis art. 29 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, którą pobierała. W okresie od 8 grudnia 2014r. do 12 grudnia 2014r. podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu wykonywania umowy zlecenia zawartej z Cukiernią(...) S. j. w B..

Bezspornym również było, że ubezpieczona w dniu (...) osiągnęła wiek emerytalny wynoszący 60 lat oraz posiada ponad 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych, a zatem spełnia warunki do przyznania emerytury na podstawie art. 27 ustawy z 17 grudnia 1998r., a z wnioskiem o to świadczenie wystąpiła po 31 grudnia 2008r. (w dniu 18 grudnia 2014r.). Poza sporem także było, że emerytura obliczona w oparciu o art. 26 tej ustawy jest wyższa od dotychczas pobieranej przez M. M. (v. pismo ZUS z 18 lutego 2015r. – k. 7 a.s.).

Przy bezspornych okolicznościach faktycznych sprawy Sąd I instancji dokonał prawidłowej interpretacji przepisu art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i słusznie uznał, że znajduje on zastosowanie w wypadku ubezpieczonej.

Trafnie w tej kwestii Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej odwołał się do orzecznictwa Sądu Najwyższego. Oprócz przytoczonych przez Sąd I instancji wyroków wskazać nadto należy na utrwaloną linię orzecniczą wyrażoną w wyrokach: z 4 lipca 2013r., sygn. II UZP 4/13 (OSNP 2013r., nr 21-22, poz. 257), z 10 lipca 2013r., sygn. II UK 424/12, (niepublikowany)

i z 29 stycznia 2014r., sygn. I UK 411/13 (LEX nr 1482342)

Powtórzyć zatem jedynie należy, że zgodnie z tymi poglądami, ubezpieczony urodzony przed 31 grudnia 1948r., który po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę po dniu 31 grudnia 2008r., ma prawo do jej wyliczenia na podstawie art. 26 w związku z art. 55 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą.

Sąd Najwyższy zauważył – co słusznie podkreślił Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej – że na emeryturę można przechodzić kilka razy. Skoro dopuszczalne jest kilkakrotne przechodzenie na emeryturę, byłoby niezbędne zaznaczenie w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, że wyliczenie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym możliwe byłoby tylko wówczas, gdyby był to pierwszy wniosek o emeryturę (nabycie statusu emeryta). Takiego zastrzeżenia nie można jednak z treści tego przepisu wywnioskować, co oznacza, że ubezpieczony urodzony przed dniem 1 stycznia 1949r., który osiągnął powszechny wiek emerytalny, kontynuował ubezpieczenie i wystąpił o emeryturę dopiero po dniu 31 grudnia 2008r., może złożyć wniosek o wyliczenie tego świadczenia niezależnie od tego, czy wcześniej złożył wniosek o emeryturę w niższym wieku emerytalnym lub o emeryturę wcześniejszą.

Sąd Najwyższy zwrócił nadto uwagę, że nabycie statusu emeryta wiąże się z utratą statusu ubezpieczonego tylko wtedy, gdy po przyznaniu prawa do świadczenia emeryt nie podlega obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniom społecznym.

Stwierdzić także należy, że art. 55 ustawy z 17 grudnia 1998r. nie zawiera wymogu, aby w dacie osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 27 (jak również w dniu 31 grudnia 2008r.) ubezpieczony podlegał ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Przepis ten wymaga jedynie, aby ubezpieczenia te były kontynuowane po osiągnięciu wymaganego wieku. Kierując się wykładnią dokonaną przez Sąd Najwyższy odnośnie pojęcia określenia „ubezpieczony” przyjąć należy, iż dla zastosowania omawianego przepisu nie jest niezbędne nieprzerwane podleganie ubezpieczeniom społecznym zarówno przed osiągnięciem wieku z art. 27, jak i potem do daty złożenia wniosku o emeryturę na podstawie tego przepisu. Wystarczające jest, aby kiedykolwiek podlegać ubezpieczeniom społecznym po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Ten warunek (tak rozumiany) M. M. bezsprzecznie spełnia.

W świetle przedstawionych okoliczności zarzuty podniesione w apelacji uznać należy za chybione.

Mając powyższe względy na uwadze, skoro apelacja okazała się bezzasadna, Sąd II instancji na mocy art. 385 kpc oddalił ją.

/-/SSA A. Kolonko /-/SSA W. Bzibziak /-/SSA W. Nowakowski

Sędzia Przewodniczący Sędzia

MP